

การประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1
ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
An Application of Sangkhaha Vatthu 4 for Community
Garbage dispose, Moo 1, Wat Phradu Sub- district, Muang
District, Surat Thani Province

¹ประสิทธิ์ ศักดา ²สมเกียรติ ต้นสกุล และ ³สุปรียา ชำนาญพุดิพร
¹Prasit Sakda ²Somkiat Tansakula and ³Supreecha Chumnanputtiphon

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahamakut buddhist university, Thailand
¹Prasit123@gmail.com

Received May 10, 2021; Revised July 12, 2021; Accepted August 25, 2021

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ในการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชน จำนวน 360 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน

ผลการวิจัยพบว่า :

1) การประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสมานัตตตา (ความมีตนเสมอ) (\bar{X}

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

² รองศาสตราจารย์ คณะสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

³ อาจารย์ ดร. คณะสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

= 4.22, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) (\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.66) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านทาน (การให้ การเอื้อเพื่อผู้อื่น) (\bar{X} = 3.83, S.D. = 0.72) ตามลำดับ

2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ด้านทาน ทำได้โดยการอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่เก็บขยะ 2) ด้านปิยวาจา ทำได้โดยการประสานงาน การให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการกำจัดขยะ 3) ด้านอัตถจริยา ทำได้โดยให้ความร่วมมือในการกำจัดขยะ 4) ด้านสมานัตตตา ทำได้โดยการทำตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง

คำสำคัญ: การประยุกต์, สังคหวัตถุ 4, การกำจัดขยะ

Abstract

The purposes of this Thematic Paper were 1) To study an application of Sangkhaha Vatthu 4 for Community Garbage dispose, Moo 1, Wat Phradu Sub-district, Muang district, Surat Thani province. and 2) To study suggestions on ways to promote an application of Sangkhaha Vatthu 4 for Community Garbage dispose, Moo 1, Wat Phradu Sub- district, Muang District, Surat Thani Province. It's mixed research. The quantitative research collects information from 360 people by questionnaire, the statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation. The qualitative research collected with structured in-depth interviews. from 5 key informants.

The findings were as follows:

1) An application of Sangkhaha Vatthu 4 for Community Garbage dispose, Moo 1, Wat Phradu Sub- district, Muang District, Surat Thani province. by overall and in each aspect at a high level (\bar{X} = 4.04, S.D. = 0.59). When considering each aspect found that the highest operation was Samanattata (even and equal treatment) (\bar{X} = 4.22, S.D. = 0.60) and followed up the aspect of Piyavaja (kindly speech) (\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.66) and Dana (giving) (\bar{X} = 3.83, S.D. = 0.72) was the lowest average respectively.

2) Suggestions on ways to promote an application of Sangkhaha Vatthu 4 for Community Garbage dispose, Moo 1, Wat Phradu Sub- district, Muang district, Surat Thani province. 1) Dana (giving) is to facilitates the garbage collector 2) Piyavaja (kindly speech) is communication, coordination, and giving knowledge about garbage disposal processes. 3) Atthajariya (useful conduct) is to participate

and help each other4) Samanattata (even and equal treatment) including is to fulfill the role of duty

Keywords : Application ,Sangkhaha Vatthu 4 , Community Garbage dispose

บทนำ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของประชากรก่อให้เกิดทรัพยากรย่อยหรือและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและด้วยการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้นมีกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย โดยกิจกรรมส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการอุปโภคบริโภคที่มีของเหลือและถูกทิ้งในรูปของขยะ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเศษอาหารที่เหลือจากการเตรียมการปรุงและการบริโภค รวมทั้งเศษกระดาษ พลาสติกและของที่ไม่ใช้แล้ว ขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมก็มีลักษณะต่าง ๆ กัน แปรเปลี่ยนตามประเภทอุตสาหกรรมนั้น ๆ ขยะที่ถูกทิ้งตามถนน แม่น้ำลำคลองหรือที่สาธารณะ ต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นไปไม่ เศษกระดาษ ขยะพลาสติก ของเหลือใช้รวมทั้งเศษ ดิน หิน เป็นต้น ซึ่งขยะที่เกิดขึ้นเหล่านี้หากปล่อยปละละเลยไม่ดำเนินการเก็บรวบรวมนำไปกำจัดอย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากจะทำให้ชุมชนขาดความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและน่ารังเกียจแล้ว ยังส่งผลก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ปัญหาขยะที่เกิดขึ้นจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องพยายามหามาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและสถานการณ์ของปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ที่ผ่านมาปรากฏว่าชุมชนไม่สามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสาเหตุมาจากความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง การมีผลผลิตทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดค่านิยมในการบริโภคสินค้าที่สูงขึ้นสร้างปัญหาขยะมากขึ้นด้วย

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566-2570) มีเป้าหมายที่จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้มีการออกแบบแผนนี้มาจากฐานคิดรวม 4 ประการ ประกอบด้วย 1.เศรษฐกิจพอเพียง 2.ความสามารถในการที่จะล้มแล้วลุกให้ไว เดินไปข้างหน้าให้ได้ 3.เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ และ 4.การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว ในมิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย 2 หมายเหตุสำคัญ ได้แก่ หมายเหตุที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรโดยการใช้น้อย ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ พร้อมทั้งการนำขยะหรือวัสดุเหลือใช้กลับมาสร้างมูลค่า รวมถึงการเร่งลดก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะในภาคพลังงานและอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง และหมายเหตุที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้แก่ การสร้างความสามารถในการรับมือกับภัยธรรมชาติ โดยมุ่งเน้นการป้องกันภัยโดยใช้แนวทางธรรมชาติ เช่น การฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำขนาดเล็ก รวมถึงการพัฒนาประสิทธิภาพในการคาดการณ์และเตือนภัย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) เป็นแผนพัฒนาฯ ฉบับแรกที่เริ่มต้นกระบวนการยกร่างกรอบแผนภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและจะมีผลในการใช้เป็นกรอบเพื่อกำหนดแผนระดับปฏิบัติการในช่วง 5 ปีที่สองของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปียังคงน้อมนำปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปรัชญานำทางในการขับเคลื่อนและวางแผนการพัฒนาประเทศ ให้เกิดประสิทธิผลในการขับเคลื่อนพลวัตการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมาย ตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ และภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงหลายครั้ง ในประเทศ ทำให้ต้องมีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมมือกันในการเตรียมพร้อมรับมือ และจัดการกับปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว มีภาวะขยะล้นเมืองและการบริหารจัดการน้ำอย่างไม่เป็นระบบ ทำให้ภาวะเสี่ยงของสังคมที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเข้มงวดมากขึ้น ดังนั้น จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมเพื่อวางรากฐานของประเทศในระยะยาวให้มุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ของแผนที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับการเจริญเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและรองรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2565)

ขยะเป็นปัญหาของชุมชนทุกระดับ มลพิษจากขยะจึงเป็นหนึ่งในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองที่มีการขยายตัวของเมืองสูงตามจำนวน ประชากรที่เพิ่มขึ้น รวมไปถึงการขยายตัวและพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีเป็น ผลทำให้การจัดการขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ไม่มีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาการจับเก็บและทำลาย ขยะมูลฝอยไม่ได้ชุมชนหมู่ที่ 1 ตำบลวัดประดู่ จึงเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีแนวโน้มในเรื่องของ การเพิ่มขึ้นของขยะ อาจเป็นผลที่สืบเนื่องมาจากคนในชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการ ขาดจิตสำนึก และขาดจิตอาสา ตลอดจนขาดการใช้กฎหมายต่อการบริหารจัดการและ ดำเนินการในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่เนื่องจากความเจริญเติบโตของสังคม เมืองพุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นปัญหา ด้านการจัดเก็บทำลายก็จะตามมาด้วย ดังนั้นจำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อในระยะยาว (เทศบาลตำบลวัดประดู่, 2564)

ดังนั้น ด้วยเหตุผลของความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง "การประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน ม.1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี" เพื่อจะได้นำมาเป็นกรอบในการดำเนินงานของชุมชน ม.1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยนำหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ผู้วิจัยได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่มีคุณค่าและประโยชน์มากมายซึ่งมีทั้งหลักธรรมที่ใช้สำหรับประพฤติปฏิบัติของแต่ละบุคคล และหลักธรรมที่ใช้สำหรับการอยู่ร่วมกัน ของกลุ่มคนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขและหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันในการช่วยกันดูแลความสะอาดมาเป็นรูปแบบในการพัฒนาชุมชน ม.1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัย เชิงปริมาณ(Quantitative Research) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ได้รวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในชุมชนหมู่ที่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 3,501 คน(สำนักบริหารการทะเบียน, 2564) โดยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (1973, p 727-728) จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน แล้ว จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากจนครบจำนวน 360 คน

เชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key formants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งสิ้น 5 รูป/คน ประกอบด้วย

- 1) นายวิโรจน์ พรหมแก้ว ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1
- 2) นางจันทร์จรัส เพชรเรียง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1
- 3) นางกมลลักษณ์ สร้อยสนธิ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
- 4) กรุณ ทองท่าฉาง สมาชิกสภาเทศบาลวัดประดู่
- 5) ร.ต.ต วุฒิรงค์ อ้าลอย ประธานชุมชนหมู่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำแนวคิดทฤษฎีมาสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่

แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่ง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ถังขยะ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Five Rating Scale) ตามแบบวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 100)

แบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประเด็นข้อคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1) ท่านคิดว่าหลักถังขยะ 4 แต่ละด้านสามารถนำไปใช้กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้อย่างไร

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) นิยามศัพท์ และทฤษฎี จำนวน 3 ท่าน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่า เหมาะสมไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ อยู่ระหว่าง 0.50-1.00

2) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

3) ปรับปรุงแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนส่งเครื่องมือพร้อมแบบ วจ.1 – วจ.4 เพื่อเสนอกomiteeกรรมการจริยธรรมในคนเพื่อพิจารณา หลังจากการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการวิจัยในคนเรียบร้อยแล้ว นำเครื่องมือดังกล่าวไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งแบบปริมาณและแบบคุณภาพต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เชิงปริมาณ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1. ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราชเพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. ส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยจากนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. ส่งแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 360 ฉบับ พร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์กลุ่มตัวอย่างพร้อมแบบสอบถาม โดยทำการนัดหมายวัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการแจกแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง

4. เก็บรวบรวมข้อมูลคืนมาได้ 360 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตามเกณฑ์ แล้วนำมาจัดกระทำข้อมูลให้มีฉบับสมบูรณ์

5. นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ต่อไป

เชิงคุณภาพ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดการขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราชถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2. ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์
4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทบทวน สรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
5. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ เพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เชิงปริมาณเมื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว คณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามซึ่งมีความถูกต้องสมบูรณ์มาลงรหัสตามวิธีการวิจัยทางสถิติ และดำเนินการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจากนั้นนำผลที่ได้มาทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่ออธิบายความหมายต่อสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Statistics) เป็นสถิติที่นำมาใช้บรรยายคุณลักษณะของข้อมูล ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ (นิสาร์ตน์ ศิลปะเดช, 2542, หน้า 142) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดย นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ จำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยวิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) และสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

สถิติความเที่ยงตรง ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ ใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 52.80 มีอายุระหว่าง 40-50 ปี จำนวน 127 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.30 มีสถานภาพสมรส จำนวน 166 คน คิดเป็น ร้อยละ 46.10 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีรายได้ ตั้งแต่ 20,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 40.60

ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) พบว่า ประชาชนในเขตหมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานี มีการประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการทำความสะอาดบริเวณบ้านและใกล้เคียง ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.89) รองลงมาคือมีการร่วมมือกับเพื่อนบ้านและชุมชนในการเก็บขยะหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.94) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการบริจาคสิ่งของที่ไม่ได้ใช้ให้กับคนยากไร้ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.91) ตามลำดับ

ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) พบว่า ประชาชนในเขตหมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อเห็นคนทิ้งขยะไม่เป็นที่ท่านได้มีการตักเตือน แนะนำ ด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.72) รองลงมาคือ มิได้มีการพูดคุยหรืออำนวยการความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เก็บขยะ หรือผู้ที่เก็บขยะไปขาย ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.85) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพร้อมที่จะยอมรับหากได้รับคำแนะนำในเรื่องการจัดการขยะจากผู้อื่น ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

ด้านอัทธจริยา (การประพฤติประโยชน์) พบว่า ประชาชนในเขตหมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานี มีการประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านอัทธจริยา (การประพฤติประโยชน์) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการมีส่วนร่วมกิจกรรมในโครงการจัดการขยะของชุมชน เช่น โครงการรณรงค์การทิ้งขยะ การคัดแยกขยะ การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ ฯลฯ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.96) รองลงมาคือ การได้ช่วยแบ่งปันความรู้เรื่องการคัดแยกขยะให้แก่เยาวชนในชุมชน ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.87) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การได้ช่วยแบ่งปันความรู้เรื่องการคัดแยกขยะให้แก่เยาวชนในชุมชน ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.93) ตามลำดับ

ด้านสมานัตตตา (ความมีตนเสมอ) พบว่า ประชาชนในเขตหมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานี มีการประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านสมานัตตตา (ความมีตนเสมอ) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การได้รับความสะอาดและจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง

สม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.87) รองลงมาคือ มีการยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.83) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการดูแลเอาใจใส่ความสะอาดในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.82) ตามลำดับ

ผลการแบบสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน ทำให้ทราบแนวทางการส่งเสริมการประยุกต์ใช้สังคหัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีดังนี้

การส่งเสริมการประยุกต์ใช้สังคหัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ข้อที่ 1 ด้านทาน (การให้ การเอื้อเพื่อเผื่อแผ่) ว่าหลักสังคหัตถุ 4 ข้อที่ 1 ด้านทาน (การให้ การเอื้อเพื่อเผื่อแผ่) กับการกำจัดขยะของชุมชน คือ การอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่เก็บขยะการเอื้อเพื่อต่อคนเก็บของเก่า เอื้อเพื่อความรู้สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะ โดยทำจัดเก็บขยะในบริเวณที่อยู่อาศัยของตนเอง รวมถึงบริเวณริมถนนใกล้เคียง แยกขยะเป็นหมวดหมู่โดยใส่ถุงดำหรือถังที่มีขีดขีด แยกขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ให้คนเก็บของเก่า ขยะอินทรีย์ไปทำปุ๋ยหรือน้ำหมักสิ่งของที่ไม่ใช่แล้ว หรือไม่ต้องการแล้ว เช่น เสื้อผ้า หนังสือ ไปบริจาคหรือแบ่งปันให้กับผู้ที่ต้องการ และ ควรให้คำแนะนำกับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการจัดการขยะ เช่น จุดทิ้งขยะ วันที่รถขยะจะมาเก็บหรือการคัดแยกขยะ เป็นต้น

การส่งเสริมการประยุกต์ใช้สังคหัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ข้อที่ 2 ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ว่าหลักสังคหัตถุ 4 ข้อที่ 2 ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) กับการกำจัดขยะของชุมชน คือ การสื่อสาร การประสานงาน การให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการกำจัดขยะ และการรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน โดยจะต้องเป็นคำพูดที่มีความสุภาพ มีอธยาศัยที่ดี ทั้งสีหน้าท่าทาง สามารถสื่อสารให้เข้าใจตรงกันได้ มีการอธิบายที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง และรับฟังความคิดเห็นของอีกฝ่ายด้วย เช่น การแจ้งเรื่องเวลาในการจัดเก็บขยะในชุมชน ให้ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะ รับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการกำจัดขยะ เป็นต้น

การส่งเสริมการประยุกต์ใช้สังคหัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ข้อที่ 3 ด้านอตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ว่าหลักสังคหัตถุ 4 ข้อที่ 3 ด้านอตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) กับการกำจัดขยะของชุมชน คือ การปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกันเพื่อให้การกำจัดขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทุกคนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมกัน ช่วยเหลือกัน ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ให้คำแนะนำ โดยพัฒนาความรู้ของตนเอง ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น การคัดแยกขยะ การนำวัสดุเหลือใช้ไปทำสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ การทำปุ๋ยหมัก เจ้าหน้าที่ที่ต้องมีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนในการกำจัดขยะที่ถูกต้อง แล้วทุกคนต่างก็นำความรู้ ความสามารถที่มีอยู่มาใช้ในกระบวนการของการกำจัดขยะ

รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติเป็นแบบอย่าง มีการชี้แจงแนะนำ เช่น วัน เวลาในการเก็บขยะ การคัดแยกขยะ รวมถึงให้ความช่วยเหลือ เช่นในเรื่องของถังรองรับขยะ เป็นต้น

การส่งเสริมการประยุกต์ใช้สังคมวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ข้อที่ 4 ด้านสมานัตตตา (ความมีตนเสมอ) ว่า หลักสังคมวัตถุ 4 ข้อที่ 4 ด้านสมานัตตตา (ความมีตนเสมอ) กับการกำจัดขยะของชุมชน คือ หลักสังคมวัตถุ 4 ข้อที่ 4 ด้านสมานัตตตา (ความมีตนเสมอ) กับการกำจัดขยะของชุมชน คือ ทำตามหน้าที่ของตนเอง ให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ หรือความร่วมมือกันอย่างสม่ำเสมอ จัดการขยะในครัวเรือนจนเป็นกิจวัตร โดยประชาชนในแต่ละครัวเรือนต้องมีการจัดการขยะภายในที่อยู่อาศัยของตนเองอย่างเป็นระบบ และทำเป็นกิจวัตร เช่น นำสิ่งของเหลือใช้ไปขายหรือบริจาค นำขยะในภาชนะที่มีขีดจำกัดที่รถขยะจะมาเก็บ หรือใส่ถุงดำปิดปากถุงให้สนิทกันแมลงรบกวน สัตว์รื้อแยะ อันจะก่อให้เกิดมลภาวะแก่ชุมชน และเจ้าหน้าที่ก็จะต้องจัดเก็บขยะให้ตรงเวลา ครบทุกจุดทุกบ้าน ไม่ปล่อยให้ขยะตกค้าง เจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่พบปะชาวบ้านอย่างทั่วถึง สอบถามปัญหา ความต้องการ และให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ หาทางแก้ไขปัญหาหรือประสานงานต่าง ๆ ด้วยความเท่าเทียม ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เป็นต้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้สังคมวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

จากการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้สังคมวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การประยุกต์ใช้สังคมวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มีการกำจัดขยะโดยมีหลักการสังคมวัตถุ 4 อยู่แล้ว เช่น การเอื้อเฟื้อต่อคนเก็บขยะ อำนวยความสะดวกต่อเจ้าหน้าที่ในการเก็บขยะ เป็นต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูประภัสร์ธรรมาภิรักษ์ (จันเชียด) (2561, หน้า ก) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคมวัตถุ 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคมวัตถุ 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) พบว่า ประชาชนในเขตหมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการประยุกต์ใช้สังคมวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตหมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานี การร่วมมือกับเพื่อนบ้านและชุมชนในการเก็บขยะหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะบริจาคสิ่งของที่ไม่ได้ใช้ให้กับคนยากไร้ มีการแยกขยะก่อนทิ้งและนำวัสดุที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ เช่น ขวดพลาสติก เศษเหล็ก ให้กับคนเก็บของเก่า รวมทั้งการทำความสะอาดบริเวณบ้านและใกล้เคียง

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูประกาศธรรมาภิรักษ์ (จันเขียด) (2561, หน้า 73 – 79) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนก เป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักปิยวาจา รองลงมา คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักอรรถจริยา และด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักทาน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักสมานัตตตา

ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) พบว่า ประชาชนในเขตหมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชนหมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก)อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตหมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ความสำคัญกับการตกแต่งเตือน แนะนำ ด้วยถ้อยคำที่สุภาพ อำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เก็บขยะ หรือผู้ที่เก็บขยะไปขาย รวมถึงการพูดคุย แนะนำประโยชน์และวิธีการในการคัดแยกขยะก่อนทิ้งกับเพื่อนบ้านหรือคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุนทร ธมมวโร (บุญคง) (2561, หน้า 102 - 103) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวม การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัด ระยอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.65$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านปิยวาจา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$) เมื่อพิจารณารายละเอียด ในแต่ละข้อ พบว่า พูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะเสมอ ($\bar{x} = 3.95$) พูดให้กำลังใจเพื่อนบ้าน ไม่ตำหนิ ($\bar{x} = 3.86$) พูดคุยเป็นกันเองไม่ถึงตัว ($\bar{x} = 3.71$) คอยพูดแนะนำสิ่งที่ดีงาม ($\bar{x} = 3.67$) จะเป็นคนที่พูดให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อเพื่อนบ้านด้วยกัน ($\bar{x} = 3.59$) และเมื่อมีผู้ใดพูดจาไม่ดีก็ไม่ถือโกรธ พร้อมให้อภัย ($\bar{x} = 3.55$) ตามลำดับ

ด้านอรรถจริยา (การประพฤติประโยชน์) พบว่า ประชาชนในเขตหมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านอรรถจริยา (การประพฤติประโยชน์) อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตหมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ความสำคัญกับการแยกขยะก่อนทิ้ง การได้ช่วยแบ่งปันความรู้เรื่องการคัดแยกขยะให้แก่เยาวชนในชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมกิจกรรมในโครงการจัดการขยะของชุมชน เช่น โครงการรณรงค์การทิ้งขยะ การคัดแยกขยะ การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุนทร ธมมวโร (บุญคง) (2561, หน้า 102 - 103) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวม การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัด ระยอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.65$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านอรรถจริยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x}

= 3.41) เมื่อพิจารณา รายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ร่วมกับคนในชุมชนปลูกต้นไม้เพื่อรักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.68$) อยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นอยู่ในระดับปานกลาง คือ เป็นจิตอาสา สามารถช่วยเหลือชุมชน อื่น ๆ ได้ตลอดเวลา ($\bar{x} = 3.48$) ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้ พิการ ($\bar{x} = 3.41$) แบ่งปันความรู้ให้แก่เยาวชนในชุมชน ($\bar{x} = 3.36$) คอยช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขา เดือดร้อน ($\bar{x} = 3.33$) และมีส่วนร่วมสนับสนุนโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ($\bar{x} = 3.18$) ตามลำดับ

ด้านสมานัตตตา (ความมีตนเสมอ) พบว่า ประชาชนในเขตหมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานี มีการประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านสมานัตตตา (ความมีตนเสมอ) อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตหมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบในการจัดการขยะของชุมชน รักษาความสะอาดและจัดการขยะอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ พร้อมทั้งจะให้การสนับสนุนชุมชนในการจัดการขยะ เช่น การคัดแยกขยะ การจ่ายค่าเก็บขยะ ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุนทร ธมมวโร (บุญคง) (2561, หน้า 102 - 103) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวม การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.65$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านสมานัตตตา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) เมื่อพิจารณา รายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ประชาชนยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ($\bar{x} = 4.03$) ปฏิบัติกับทุกคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่หวังผลตอบแทน ($\bar{x} = 3.84$) ปฏิบัติตาม กฎระเบียบของชุมชนอย่างเคร่งครัด ($\bar{x} = 3.76$) เป็นมิตรกับทุกคนในชุมชน ($\bar{x} = 3.74$) ไม่เอาใจ เอาเปรียบเพื่อนบ้านและชุมชน ($\bar{x} = 3.73$) และกระตือรือร้น คอยดูแลเอาใจใส่เพื่อนบ้านทุกคน ($\bar{x} = 3.67$) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน ทำให้ทราบแนวทางการส่งเสริมการประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) การอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่เก็บขยะ การเอื้อเฟื้อต่อคนเก็บของเก่า เอื้อเฟื้อความรู้ สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะ โดยทำจัดเก็บขยะในบริเวณที่อยู่อาศัยของตนเอง รวมถึงบริเวณริมถนน ใกล้เคียง แยกขยะเป็นหมวดหมู่โดยใส่ถุงดำหรือถังที่มีขีด แยกขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ให้คนเก็บของเก่า ขยะอินทรีย์ไปทำปุ๋ยหรือน้ำหมัก สิ่งของที่ไม่ใช่แล้ว หรือไม่ต้องการแล้ว เช่น เสื้อผ้า หนังสือ ไปบริจาคหรือแบ่งปันให้กับผู้ที่ต้องการ และ ควรให้คำแนะนำกับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการจัดการขยะ เช่น จุดทิ้งขยะ วันที่รถขยะจะมาเก็บ หรือการคัดแยกขยะ เป็นต้น 2) ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) การสื่อสาร การประสานงาน การให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการกำจัดขยะ และการรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน โดยจะต้องเป็นคำพูดที่มีความสุภาพ มีอภัยคารยที่ดี ทั้งสีหน้าท่าทาง สามารถสื่อสารให้เข้าใจตรงกันได้ มีการอธิบายที่เหมาะสม

กับกลุ่มผู้ฟัง และรับฟังความคิดเห็นของอีกฝ่ายด้วย เช่น การแจ้งเรื่องเวลาในการจัดเก็บขยะในชุมชน ให้ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะ รับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการกำจัดขยะ เป็นต้น 3) ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) การปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกันเพื่อให้การกำจัดขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทุกคนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมกัน ช่วยเหลือกัน ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ให้คำแนะนำ โดยพัฒนาความรู้ของตนเอง ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น การคัดแยกขยะ การนำวัสดุเหลือใช้ไปทำสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ การทำปุ๋ยหมัก เจ้าหน้าที่ก็ต้องมีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนในการกำจัดขยะที่ถูกต้อง แล้วทุกคนต่างก็นำความรู้ ความสามารถที่มีอยู่มาใช้ในกระบวนการของการกำจัดขยะ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติเป็นแบบอย่าง มีการชี้แจงแนะนำ เช่น วัน เวลาในการเก็บขยะ การคัดแยกขยะ รวมถึงให้ความช่วยเหลือ เช่นในเรื่องของถังรองรับขยะ เป็นต้น 4) ด้านสมานัตตตา (ความมีตนเสมอ) ทำตามหน้าที่ของตนเอง ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ หรือความร่วมมือกันอย่างสม่ำเสมอ จัดการขยะในครัวเรือนจนเป็นกิจวัตร โดยประชาชนในแต่ละครัวเรือนต้องมีการจัดการขยะภายในที่อยู่อาศัยของตนเองอย่างเป็นระบบ และทำเป็นกิจวัตร เช่น นำสิ่งของเหลือใช้ไปขายหรือบริจาค นำขยะในภาชนะที่มิดชิดยังจุดที่รถขยะจะมาเก็บ หรือใส่ถุงดำปิดปากถุงให้สนิทกันแมลงรบกวน สัตว์รื้อแยะ อันจะก่อให้เกิดมลภาวะแก่ชุมชน และเจ้าหน้าที่ก็ต้องจัดเก็บขยะให้ตรงเวลา ครบทุกจุดทุกบ้าน ไม่ปล่อยให้ขยะตกค้าง เจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่พบปะชาวบ้านอย่างทั่วถึง สอบถามปัญหา ความต้องการ และให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือหาทางแก้ไขปัญหาหรือประสานงานต่าง ๆ ด้วยความเท่าเทียม ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิตศรรัช วรชื่อนันต์และคณะ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในหมู่ 10 ตำบลขามใหญ่ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ส่วนลดปริมาณขยะในครัวเรือนโดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 94.2) มีการคัดแยกขยะ (ร้อยละ 82.3) วิธีการทิ้งขยะในครัวเรือนโดยการ แยกขยะที่ขายได้ และไม่ได้ก่อนทิ้ง (ร้อยละ 53.5) การจัดการขยะในครัวเรือนจะเป็นการส่งต่อให้เทศบาล (ร้อยละ 90.5) ขยะที่ทิ้งมากที่สุดคือ ผัก ผลไม้ และเศษอาหาร (ร้อยละ 45.3) และต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการขยะ คือ วิธีการแยกขยะอย่างถูกวิธี (ร้อยละ 33.3) 2) ความรู้เจตคติ พฤติกรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการจัดการมูลฝอย เท่ากับ 8.27 (SD = 2.00), 2.48 (SD = .33), 32.23 (SD = 4.57) และ 3.36 (SD = .79) ตามลำดับ ผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะว่า แม้การจัดการมูลฝอยของชุมชนอยู่ในระดับดี และมีข้อค้นพบในเรื่องการทิ้งขยะประเภทผักอาหารและการจัดเก็บขยะที่ส่งต่อเทศบาลเป็นหลัก ซึ่งข้อมูลดังกล่าวควรมีการต่อยอดนวัตกรรมจัดการขยะของชุมชน อาทิ ปุ๋ยชีวภาพ/ก๊าซชีววมวล หรือการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะในชุมชนแบบมีส่วนร่วม

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยที่ได้นำเสนอแล้วนั้น ปรากฏว่าได้ผลบรรลุมูลค่าประสงค์การวิจัยครั้งนี้ การประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัด

ประคู้ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสมานัตตตา (ความมีตนเสมอ) ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.66) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 กับการกำจัดขยะของชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประคู้ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ด้านทาน ทำได้โดยการอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่เก็บขยะ 2) ด้านปิยวาจา ทำได้โดยการประสานงาน การให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการกำจัดขยะ 3) ด้านอัตถจริยา ทำได้โดยให้ความร่วมมือในการกำจัดขยะ 4) ด้านสมานัตตตา ทำได้โดยการทำตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- เทศบาลตำบลวัดประคู้. (2564). *ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลวัดประคู้*. สืบค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2564, จาก <https://wpd.go.th>.
- นิศารัตน์ ศิลปเดช. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น*, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน .
- พระครูประกาศธรรมาภิรักษ์ (จันเชียด). (2561). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1*. พุทธศาสนมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุนทร ธมมวโร (บุญคง). (2561). *การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนมจังหวัดระยอง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนมจังหวัดระยอง*. พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิตศรรัช วงษ์อนันต์และคณะ. (2561). *การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในหมู่ 10 ตำบลขามใหญ่ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี*. รายงานการวิจัย, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์.
- Taro Yamane(1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rdEd. New York.Harper and Row.
- บุคลากรกรม**
- กมลลักษณ์ สร้อยสนธิ์. เทศบาลตำบลวัดประคู้ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2565.
- กรุณ ทองท่าฉาง. เลขที่ 89/2 หมู่ 1 ตำบลวัดประคู้ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2565.

จันทร์จรัส เพชรเรียง. เลขที่ 114/3 หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2565.

วิโรจน์ พรหมแก้ว. ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 เลขที่ 33/2 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2565.

วุฒิรงค์ อ่ำลอย. เทศบาลตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2565.

